

Kod ucznia .....

Suma punktów .....

Konkurs przedmiotowy z chemii dla uczniów szkół podstawowych

9 marca 2020 r. – zawody III stopnia (województwie)

Witamy Cię na trzecim etapie konkursu chemicznego.

Podczas rozwiązywania zadań możesz korzystać wyłącznie z prostego kalkulatora oraz pomocy dostarczonych przez organizatora.

Odpowiedzi udzielaj w miejscach do tego przeznaczonych. Brudnopis nie podlega sprawdzeniu.

Życzymy Ci powodzenia!

Czas rozwiązywania zadań: 120 minut.

W zadaniach **1-10** wybierz **jedną** odpowiedź i wpisz ją czytelnie do tabelki. W przypadku pomyłki błędną odpowiedź przekreśl, a poprawną wpisz obok lub pod właściwą rubryką.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Zadanie 1. W atomach którego z podanych niżej pierwiastków tzw. elektrony walencyjne są najbardziej oddalone od jądra atomowego?

A. W atomach krzemu.

C. W atomach baru.

B. W atomach bromu.

D. W atomach węgla.

Zadanie 2. Aby w temperaturze 60 °C otrzymać nasycony roztwór HgCl₂, w 40 gramach wody należy rozpuścić

A. 40 g HgCl₂

B. 20 g HgCl₂

C. 10 g HgCl₂

D. 8 g HgCl₂

Zadanie 3. Pierwiastek X leży w szesnastej grupie i trzecim okresie układu okresowego. W wyniku reakcji pierwiastka X z pierwiastkiem Y powstaje związek, w którym występują wiązania jonowe. Powstawanie jonu pierwiastka X przedstawia równanie

A. $X - e \rightarrow X^+$

B. $X + 2e \rightarrow X^{2-}$

C. $X + e \rightarrow X^-$

D. $X - 2e \rightarrow X^{2+}$

Zadanie 4. Cząsteczki którego węglowodoru zawierają po tyle atomów wodoru, ile neutronów znajduje się w jądrze atomu pierwiastka ${}^{52}_{24}\text{Cr}$?

A. alkan C₁₂

B. alken C₁₅

C. alkin C₁₅

D. alkin C₁₂

Zadanie 5. Magnez łączy się z tlenem w stosunku masowym 3:2. Oblicz, ile gramów tlenku magnezu powstanie w wyniku reakcji 1,2 g magnezu z tlenem.

A. 3,2 g

B. 2,0 g

C. 1,2 g

D. 1,0 g

Zadanie 6. Właściwością wspólną dla wodoru i etenu jest

A. palność.

C. uleganie reakcji z chlorowodorem.

B. gęstość w warunkach normalnych.

D. dobra rozpuszczalność w wodzie.

Zadanie 7. Wskaż parę związków chemicznych, które można odróżnić, stosując wodę bromową.

- A. CH₃COOH i C₄H₉COOH
B. C₂H₆ i C₉H₂₀
C. C₄H₆ i C₉H₁₆
D. C₁₅H₃₁COOH i C₁₇H₃₃COOH

Zadanie 8. Wskaż właściwość, która jest wspólna dla NaOH i C₂H₅OH.

- A. stan skupienia w temperaturze 20 °C
B. zapach
C. dobra rozpuszczalność w wodzie
D. odczyn wodnego roztworu

Zadanie 9. Przeprowadzono reakcję magnezu z tlenem. Które sformułowanie jest wnioskiem z przeprowadzonego doświadczenia?

- A. Magnez jest aktywny chemicznie, a w wyniku jego reakcji z tlenem powstaje tlenek magnezu.
B. Proces przebiega bardzo gwałtownie.
C. Magnez spala się oślepiającym płomieniem.
D. W wyniku procesu powstał biały proszek.

Zadanie 10. Poniżej przedstawiono dwa zbiory drobin chemicznych.

Zbiór pierwszy: Mg²⁺, Ne, Al³⁺. Zbiór drugi: K⁺, Ar, S²⁻.

Która cecha jest wspólna dla wszystkich elementów obu zbiorów?

- A. Mają taką samą liczbę elektronów na ostatniej powłoce elektronowej.
B. Leżą w tym samym okresie.
C. Mają taką samą liczbę elektronów.
D. Mają taką samą liczbę powłok elektronowych.

W zadaniach **11-25** udzielaj odpowiedzi w miejscach do tego przeznaczonych.

Zadanie 11. W każdej parze podkreśl pierwiastek o większej aktywności chemicznej.

potas – cez   magnez – glin   jod – fluor   fosfor – chlor

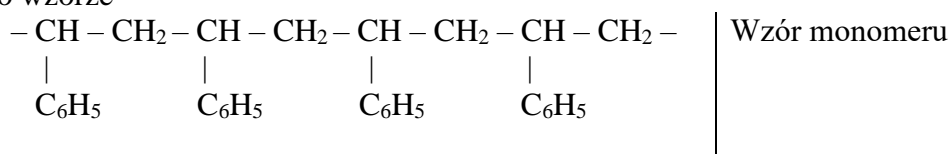
Zadanie 12. Jaki stan skupienia w temp. 20 °C ma łańcuchowy węglowodór nasycony, jeżeli reakcja jego spalania przebiega zgodnie z równaniem: $2 C_xH_y + 37 O_2 \rightarrow 24 CO_2 + 26 H_2O$?

Zadanie 13. Podaj łączną liczbę elektronów, które utworzyły wiązania w cząsteczce propynu.

Zadanie 14. Łańcuchowy, nierozgałęziony penten, w którym wiązanie wielokrotne znajduje się pomiędzy pierwszym a drugim atomem węgla w łańcuchu, ulega reakcji przyłączenia chlorowodoru. Główny produkt tej reakcji powstaje zgodnie z regułą Markownikowa. Stosując wzory półstrukturalne, napisz równanie opisanej reakcji prowadzącej do powstania produktu głównego.

Zadanie 15. Zapisz, stosując wzory póstrukturalne związków organicznych, równanie reakcji estryfikacji kwasu heksanowego, wiedząc, że w wyniku tej reakcji otrzymano ester o masie cząsteczkowej 186 u.

Zadanie 16. Zapisz wzór monomeru, który jest substratem do otrzymywania polimeru o wzorze

Zadanie 17. Na podstawie poniższych informacji ustal wzór sumaryczny węglowodoru.

Jest to węglowódor, który ulega reakcjom przyłączenia.

Stosunek liczby atomów wodoru do liczby atomów węgla w jego cząsteczkach jest taki sam, jak stosunek liczby atomów wodoru do liczby atomów siarki w cząsteczkach siarkowodoru.

Liczba atomów wodoru w cząsteczce tego węglowodoru jest równa sumie współczynników stechiometrycznych w równaniu reakcji całkowitego spalania butanolu.

Zadanie 18. Zaznacz, wstawiając znak X, której lub których substancji dotyczą poniższe stwierdzenia.

		glicerol	glukoza	skrobia	glicyna
A.	Jest cieczą.				
B.	Dobrze rozpuszcza się w zimnej wodzie.				
C.	Dodana do wody nie zmienia jej pH.				
D.	Jest bezpośrednim produktem fotosyntezy.				
E.	Pomiędzy jej połączonymi cząsteczkami występuje wiązanie peptydowe.				

Zadanie 19. W wodzie rozpuszczono $18,06 \cdot 10^{23}$ cząsteczek alkoholu etylowego i otrzymano 2 dm³ roztworu. Oblicz stężenie molowe tego roztworu.

Obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 20. Przeprowadzono reakcję 1 dm³ etenu (odmierzonego w warunkach normalnych) z wodą bromową zawierającą 2 g bromu. Czy woda bromowa użyta w tej reakcji odbarwi się całkowicie? Swoją odpowiedź uzasadnij odpowiednimi obliczeniami.

Obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 21. Masa pewnej objętości metanu wynosi 80 g. Oblicz, jaką masę ma taka sama objętość etynu. Objętości obu gazów zmierzono w warunkach normalnych.

Obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 22. Zapisz równania reakcji chemicznych spełniających podane warunki. Dane równanie (z danym rodzajem substancji) możesz wykorzystać tylko raz.

a) Jednym z substratów jest najprostszy kwas organiczny, a jednym z produktów gazowy wodór.

b) Jest to reakcja egzoenergetyczna.

c) Jednym z substratów jest nienasycony kwas tłuszczowy.

Zadanie 23. Oblicz, ile gramów wody należy dolać do 40 gramów 8-procentowego roztworu azotanu(V) potasu, aby powstał 6-procentowy roztwór tej soli. Wynik podaj z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 24. W czterech ponumerowanych probówkach znajdują się cztery substancje (w każdej próbówce inna):

kwas octowy, alkohol etylowy, dekan, olej winogronowy.

Ustal, jaką substancję zawiera każda z probówek, wiedząc, że:

- tylko substancje z probówki pierwszej i trzeciej po dodaniu wody utworzyły z nią roztwory właściwe,
- tylko w próbówce drugiej nastąpiło odbarwienie wody bromowej,
- tylko w próbówce trzeciej oranż metylowy zmienił barwę.

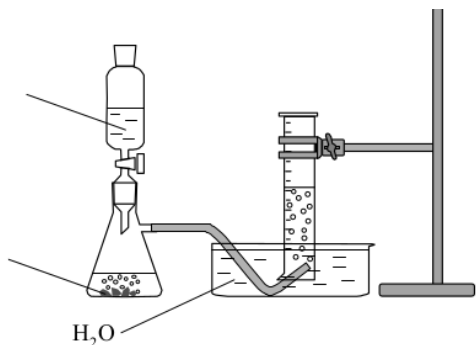
Poszczególne probówki zawierały odpowiednio:

- probówka pierwsza – .....
- probówka druga – .....
- probówka trzecia – .....
- probówka czwarta – .....

Zadanie 25. Zaprojektuj doświadczenie chemiczne, którego celem jest otrzymanie najprostrzego alkinu. Uzupełnij schemat doświadczenia nazwami odpowiednich odczynników. Odczynniki wybierz spośród podanych poniżej. Zapisz obserwacje i równanie zachodzącej reakcji.

Odczynniki: węgiel, wodór, węglan wapnia, woda, kwas chlorowodorowy, węglík wapnia, woda wapienna, wapiń.

Obserwacje:

Równanie zachodzącej reakcji:

BRUDNOPIS (nie podlega sprawdzeniu!)